

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-sădesc). Albina, Ancora, Arădeana, Arșegana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Băndăna, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bi-az, Cassa de păstrare, (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul, Comuna, Concordia, (T. Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crisana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Glocia, Grănișterul, Hașegana, Hondoleana, Însoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavosdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olleana, Oraviciană, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcdate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilva-mare), Răureana (Cap. Mânăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-sădesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târânceana, Tibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sânămărtin), Vulturul, (Tășnad, Zărândeana, Zidneana.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 tileri.

O chestie de meditat.

Băncile noastre de credit sunt, cum știm, fondate pe acțiuni comerciale. Adecă pe acții la nume care însă se pot transmite prin negoț dela un proprietar la altul în liberă voie, statutele ne-cerând altceva decât aducerea la cunoștința institutului emitent schimbarea detentorului acției. Această condiție e prevăzută exclusiv în toate statutele băncilor noastre din simplul motiv, ca să se poată face înregistrarea despre schimbarea acționarilor în condicele institutului, având a ști necondiționat cine sunt acționarii ei. Atât și nimic mai mult cer astăzi — cât știu — toate statutele băncilor noastre.

Până acum nici nu s'a gândit nimenea la noi dintre cei dela conducerea institutelor de bani românești a fixa în statute și o altă clauză mai puțin formală, însă cu atât mai cu efect pentru un alt scop esențial, pentru oprirea trecerii în mâni streine a acțiilor românești. Și anume nu s'a luat în nici un statut al băncilor noastre clauza, care face atârătoare trecerea unei acții, fie prin vânzare, sau moștenire, de aprobarea direcțiunii.

Adecă acțiile românești pot fi cumpărate azi de orice străin, cu toate drepturile ce rezultă din dispozițiile după legea comercială și a statutelor. Ei bine, până acum poate nici n'a fost temere, că capitaliștii străini să facă vânzătoare după acțiile noastre, și credem că și pe viitor, acțiile românești vor rămânea în mâni sigure, cari afară de rare

excepții n'au nici un zor să le vândă la străini. Nu este exchis însă ca într'un viitor mai apropiat sau mai depărtat să se schimbe situația actuală.

Nu este exchisă posibilitatea, ca fie particulari, fie statul să aibă un interes pentru băncile noastre însă un interes, care se fie în detrimentul băncilor noastre. De aceea merită cel puțin a se medita asupra chestiunii, dacă n'ar fi în interesul băncilor noastre ca să se înarmeze din vreme împotriva tuturor tendințelor de spargere a rândurilor noastre economice-financiare. Sașii, special de teama pericolului românesc, au fixat în statutele băncilor lor celor mai mari clauza, care face atârător dreptul de vot în adunarea generală, de încuviințarea direcțiunii.

Legea noastră comercială nu recunoaște însă această restricție. Și cu toate acestea știm cazuri concrete, în care unul din Consistoarele noastre ajungând prin donațiune în proprietatea unor acții dela o mare bancă săsească, n'a putut obține verdictul Curții de cassatie (procesul trecând prin toate trei forurile judecătorești) prin care să i se recunoască toate drepturile pe baza acțiilor moștenite. Curia i-a recunoscut dreptul material de acționar cât privește interesele sau dividendă după acții, însă dreptul de vot în adunarea generală i s'a denegat. Aceasta cu motivarea, că statutele prevăd această dispoziție apriat.

Iar în legea noastră comercială, cum știm, se accentuiază la multe locuri laconica dispoziție, că cutare și cutare se poate „dacă

statutele nu prevăd contrarul⁴. Prin urmare statutele primează așazicând legea.

Cât știu, publicistic, chestia aceasta n'a fost discutată la noi, deși în particular s'au iscat în cazuri concrete multe discuții în jurul acestui privilegiu aparent al institutelor săsești, cari prin clauza amintită caută să-și apere băncile lor, de orice amestec străin, și aceasta cum se vede cu deplin succes.

Că această dispoziție a statutelor oferă băncilor săsești un eminent scut împotriva oricărui atac străin e cert. Admițând, că băncile noastre cele mai mari ar găsi cu cale să aplice și ele din aceleași motive, acest paliativ în normele lor statutare, este incontestabil, că s'ar îngrădi cu un zid de apărare puternic și reduta noastră financiară.

Este însă altă întrebare, dacă chiar am voi, ni s'ar admite și nouă introducerea acestei clauzule de carantină economică națională în statutele noastre?

După dreptate n'ar mai încăpea discuție în privința aceasta, băncile noastre conformându-se în toate legilor țării și lucrând tot așa ca și cele străine în serviciul economic al populației țării.

Însă, cum știm, aici în Ungaria, dreptatea are două cumpene. Unora li-se dau chiar drepturi ce aduc a privilegiu, altora nu li-se respectează nici drepturile ce provin din legi sancționate, special cum știm mai ales în chestii politice. Că și în chestii economice statul nu uită să-și precizeze uneori punctele sale de vedere politice, încă e cert.

Deci chestia aceasta o lăsăm deschisă căci nu-i putem da o soluție precisă câtă vreme nu s'a făcut încercarea din partea noastră a ne prevedea statutele cu punctul menționat de apărare.

Pe urmă chiar să zicem, că ni s'ar fi aprobat de pildă statute clauzulate în acest fel, n'avem nici un caz conerct la noi, ca să putem știi cum s'ar pronunța judecătura într'un caz litigios de pildă între noi și maghiari sau nemaghiari, adecă ovrei de pildă.

De aceea am și ținut să dau acestor rânduri titlul: „o chestie de meditat“. Și cred, că cu timpul va fi necesar să medităm în multe privințe mai profund asupra întocmirilor noastre economice, înainte de ce le pornim. Așa s'a urmat cu banca de asigurare, care abia după studii îndelungate de ani, făcute de oameni cu pricepere, s'a putut pune în lucrare. Căci vremea fondărilor pe repezeală a trecut și timpul ce vine ne va dovedi, că vechile șabloane nu mai supoartă situații moderne.

Observator.

Asigurări în judecătura ungară.

(Continuare).

Pe când §. 465 declară nevalide asigurările făcute în împrejurările acolo înșirate, iar §. 475 dă drept băncilor de asigurare să ceară nimicirea contractului pentru retăcerea unor împrejurări însemnate (R. E. Nrii 42, 43), §. 485 înșiră taxative cazurile, când contractul de asigurare își pierde valoarea și anume:

1. Dacă obiectul asigurat se nimicește după încheierea contractului, dar înainte de timpul când se începe rizicul băncii, (d. e. în 10 Martie încheiem contractul de asigurare asupra unei case în contra focului, așa însă că contractul nu intră în vigoare, adecă rizicul să nu se înceapă decât în 1 Aprilie. În 20 Martie casa arde, deci contractul își pierde valoarea, ne mai având banca pentru ce purtă rizicul.

2. Dacă obiectul asigurat, după începerea rizicului, se nimicește printr'o altă întâmplare decât aceea în contra căreia s'a încheiat asigurarea (d. e. în 20 Martie am încheiat contract de asigurare contra focului asupra casei mele din Porcești. În 15 Aprilie Oltul enundează și imi duce casa asigurată. Contractul își pierde validitatea).

3. Dacă întreprinderea asigurată nu se înființează sau instalarea aceleia se amână pe un timp, când pericolul în contra căruia s'a încheiat asigurarea nu mai există.

1 Decembrie banca „Codrul“ decide instalarea morii artificiale. Toate planurile și datele le comunică băncii generale de asigurare, rugându-o să încheie o asigurare contra focului, care asigurare intră în vigoare din 1 Iunie adecă aceea zi, în care — după contractul avut cu fabrica vânzătoare — au să sosească toate mașinile și se începe montarea lor. Fabrica din unele motive nu liferează mașinile. Banca „Codrul“ intră în proces cu fabrica și decide că nu va mai instala moara. Nefiind obiect, contractul își pierde validitatea. Sau cazul al doilea. Firma Pascu decide, că cumpără 2 vapoare, cari vor comunica între Bălgrad și Turnu-Severin. Fiind între Sârbia și Ungaria în curgere un războiu, firma Pascu asigură vapoarele la Generala *pentru durata războiului*. Vapoarele cumpărate nu sosesc decât numai târziu după încetarea războiului. Asigurarea nu mai e validă fiindcă pericolul, în contra căruia s'a încheiat asigurarea nu mai există, când întreprinderea începe activitatea.

4. Dacă partida nu achită premiile recidive în anumite perioade la scadență, sau înainte de a expira moratorul dat de bancă; excepțiune e numai cazul când asiguratul a fost împedat la plățirea premiilor prin vre-o nenorocire sau forța majoră (vis maior). Adecă contractul își pierde validitatea dacă d. ex. am încheiat o asigurare în contra focului pe 6 ani și în anul al 3-lea la scadență nu plătesc premiile.

Dacă însă la scadență nu am putut plăti, fie că mi-am frânt un picior fie că rupând Murășul podul nu am putut trece apa, fie că în războiu fiind am ajuns prisioner contractul rămâne în vigoare.

5. Dacă interesul, pe care l-am avut la încheierea contractului s'a sistat. D. e. Am fost arendatorul unei moșii. În această calitate am asigurat toate edificiile aflătoare pe moșie. La 10 zile după încheierea contractului de asigurare moșia se vinde pe cale judecătorească și eu sunt dat afară din moșie. Ne mai fiind arendatorul acelor edificii, contractul, în lipsă de interes față de acele obiecte, își pierde valoarea.

Și la dispozițiile acestui § de mare însemnătate nu pot trece cu vederea să nu observ, că pe când celelalte rândueli cuprinse în lege dau posibilitatea partidelor (asiguratului și asiguratorului) să se invoiască asupra unor condițiuni, ca d. e. în cazul cuprins în §. 474, 475, stă la voia asiguratorului să ceară ori să nu ceară nimicirea contractului din motivul, că asiguratul a retăcut unele împrejurări, pe atunci §. 485, pertractat în cele de mai sus declară în mod imperativ nimicirea contractului și exclude posibilitatea buneii invoeli între partidele contractante. Condițiuni stipulate contrar sensului din paragraf 485, sunt nevalabile (1518/894)

Și tocmai din motivul, că acest § e de așa mare importanță îmi iau voie să mă ocup cu mai multe hotărâri, sentințe aduse de forurile mai înalte judecătorești.

Din dispoziția punctului 4, prin care se declară nevaliditatea contractului pe motiv, că asiguratul nu a plătit premiile recidive, reiese că la susținerea mai departe a asigurării nu e destul, că banca a provocat la plățirea premiilor pe cel asigurat, ci e de lipsă ca partidele să se declare în mod hotărât că voesc să susțină și pe mai departe asigurarea.

La asigurări pe mai mulți ani biletele de premii nu se pot socoti ca plățiri, ci numai ca acoperire, deci la scadență premiile sunt de a se plăti cu numărar.

Premiile anului prim în poliță sunt staverite în sumă pentru un an deci împărțirea premiilor anului prim în rate semestrale și eventuale bilete de premii asupra acestor premii, nu pot avea caracterul premiilor recidive ci numai ca un morator dat din partea băncilor de asigurare.

Adecă analizând aceasta sentință vedem, că la caz dacă banca de asigurare s'a învoit ca asiguratul să plătească în rate lunare ori semestrale premiile anului prim, ba chiar a primit și bilete de premii, asiguratul nu poate afla refugiu la punct 4 al §-lui din chestie pledând că neplătind acest premiu recidiv, contractul e nevalid, căci tocmai pe baza acestui §. și a practicei judecătorești e dator a plăti întreg premiul, fiindcă *toate ratele* concese de bancă formează *un sigur premiu*, premiul anului prim și nici decum premii recidive.

La caz, dacă partida n'a plătit premiile recidive și banca de asigurare l-a provocat la plățire, aceasta provocare însemnează că banca e aplicată a reactivă contractul nimicind prin însași legea la scadență, dar la nici un caz nu însemnează că contractul e reactivat, deoarece la reactivare e de lipsă și declarația celeilalte partide precum și plățirea.

Dacă însă banca a improcesuat partida pentru premii și aceasta a fost judecată la plățire, declarația bilaterală e pe deplin substituită prin sentința judecătorească.

Din toate aceste urmează, că în timpul dintre scadență și plățire deci sub durata provocărilor și a procesului rizicului băncii și dreptul de despăgubire al asiguratului e *suspendat* și astfel banca de asigurare nu e obligată să plătească eventuale pagube obvenite în acest timp ba chiar nici atunci, dacă partida ulterior a plătit premiile, căci tocmai pe baza unui alt punct din acest §. pe baza punctului 1 contractul nu se poate reactivă, nimicindu-se obiectul.

Dacă însă banca a improcesuat partida pentru premiile scăzute și judecătoria a adus sentință de plățire, banca e obligată să plătească paguba deoarece pe de o parte din faptul, că a improcesuat partida

reiese, că a fost aplicată să susțină în valoare contractul, pe de altă parte pretinzând premiile, are și datorințele r zicului iar declarația de reactivare a asiguratului e suplinită prin sentință.

Dacă partida asigurată a plătit o parte din premiul recidiv, nu se mai poate apăra cu punct 4 din § 485, deoarece prin faptul că a început plățirea premiilor a renunțat la invaliditatea contractului.

Dacă între banca de asigurare și agent există o astfel de invoială — precum e și la Banca generală de asigurare — că agentul e obligat a retrimite bilete de premii neincassate în termen de 30 zile, că la caz contrar aceste premii neincassate se vor contă în sarcina lui, iar agentul nu a retrimis biletele neincassate la termen, agentul nu se poate apăra față de bancă cu rânduiala cuprinsă în punct 4 a menționatului §, că adecă nefiind încassat premiul contractul își perde validitatea.

§. 486 dispune replățirea premiilor din partea băncii în cazul când contractul pe baza § 465 a fost dela început nevalid, dacă a fost nimicind în sensul § 475 ori și-a perdut validitatea conform §-lui 485.

Dacă însă contractul a fost în vigoare un anumit timp și între bancă și asigurat nu s'a făcut nici o invoială în aceasta privință, banca are dreptul să rețină $\frac{2}{3}$ părți din premiile încassate.

La caz dacă contractul s'a nimicind din cauza asiguratului, banca are drept să rețină premiile încassate în întregime ori să pretindă premiile scăzute precum și eventuale despăgubiri; dacă însă nimicirea contractului a urmat din vina băncii, banca are să restituie premiile încassate și să plătească eventualele pagube.

D. e. Partida nu plătește la scadență premiul anului prim. Banca are drept să pretindă premiul. În anul al șaselea partida asemenea nu plătește la scadență declarând că nu voește să mai susțină asigurarea de foc. Pentru premiu nu se poate improcesua, e dator însă a da despăgubire în acel caz dacă bunăoară la încheierea contractului banca i-a dat reducere de premii pentru durata de timp adecă pentru că a făcut asigurarea pe mai mulți ani. Așa dacă în anul prim tocmai din acest motiv a fost scutit de premii, are să le plătească ulterior (an gratuit); dacă a avut reducere procentuală are să restituie diferența dintre premiile plățite și cele care trebuia să le plătească dacă nu avea acel rabat. Și anume din motiv că contractul s'a nimicind din cauza neplătirii lui.

Partidele, cari au eventuale pretensiuni pe baza contractului au să și le valideze în termen de un an, căci după un an acest drept se prescrie.

Timpul de prescriere nu poate fi staverit mai scurt de un an nici cu invoirea părților contractante. Termenul de 1 an se începe din ziua când partidele aveau posibilitatea de a-și validă pretenziunile. D. e. dacă partida care a suferit daună de foc e în posesiunea certificatului pretins de bancă, dar numai după un an îl prezintă băncii, și-a perdut dreptul de a mai pretinde paguba.

Mobilele și imobilele se pot asigura în contra focului atât în întregime cât și parțial, d. e. numai acoperișul. La asigurarea de obiecte mobile e de a se designa precis localitatea și locul geografic unde se află acelea. Asigurarea e valabilă numai pentru localitatea și locul designat.

Așa d. e. dacă a fost staverit ca condițiune, că bucatele produse pe diferite teritoare au să se adune pe teritorul de producție iar asiguratul le-a adunat toate la un loc, la caz de foc banca nu e obligată a plăti pagubele.

Trecerea obiectelor dintr'un loc în altul e de a se înștiința băncii de asigurare și asigurarea numai atunci va rămâne în vigoare, dacă banca și-a dat învoirea la mutarea obiectelor.

Obiectul asigurării în contra focului pot fi și astfel de lucruri și mărfuri, cari cantitativ cresc sau scad. D. e. un magazin de bucate din care zilnic se fac vânzări. La dorința băncii însă asiguratul e obligat a purta cărți despre mărfuri, ca să se poată constata totdeauna cantitatea aceluia.

Dacă în edificiul asigurat se fac schimbări chiar și în ceea ce privește destinația, schimbările sunt a se înștiința băncii de asigurare, care se va declara, că susține ori nu asigurarea și în situația schimbată. D. e. am asigurat o casă de locuit. Mai târziu în edificiu instalez fabrică de chibrite. Am să insinuu schimbarea, iar banca are dreptul să susțină, ori nu, asigurarea, deoarece prin instalarea fabricii rizicul băncii a devenit mai mare.

Asigurarea contra focului e valabilă pentru toate daunele provenite din incendiu fără privire la felul cum s'a iscat incendiul. Partidele însă au dreptul să stăvirească excepțiuni (d. e. exploziune). Paguba provenită din stângerea edificiului vecin e de a se plăti din partea băncii, căci dispozițiile de salvare au scutit de o și mai mare pagubă și banca.

Asigurările contra grindinei sunt valabile exclusive numai pentru pagubele cauzate de grindină. Teritoarele asigurate sunt de a se descrie precis numindu-se și părțile de hotar, în care se află.

Legea comercială mai are unele dispozițiuni și pentru asigurări contra pagubelor provenite la transportări așa d. e. foc, trazoet, explozii, cufundări.

Ca preț de asigurare se poate lua prețul mărfurilor plus taxele de asigurare, taxele anuale și cele de transport până la locul de destinație. Rizicul de asigurare în lipsa unei învoeli speciale, se începe la predarea mărfurilor (obiectelor) și se termină la sosirea aceluia la locul de destinație.

La caz dacă transportarea nu se face prin mijloacele de transport staverite, ci prin altele fără să fie asiguratul constrâns la aceasta, banca nu e obligată a suporta daunele! (D. e. în loc de tren transportarea se face pe plute).

Dacă adresatul a preluat mărfurile asigurate, banca a eșit din obligament, chiar și dacă s'ar fi cauzat vre-o pagubă; dacă însă ulterior se va constata o astfel de pagubă, care la prima vedere nu s'a putut observa, aceasta e de a se comunica cu banca în termen de 8 zile dela publicare.

Cum se vede și din aceste șire și asigurările pentru transporturi au o importanță foarte mare și au menirea să scutiască pe negustori și particulari de mari pagube. Deci negustorii noștri ar purcede în interesul propriu, dacă își asigură mărfurile pe timpul transportării având în vedere, că rizicul pe acest timp îl au ei, deoarece vânzătorii de regulă declară și în factură, că rizicul îl privește pe cumpărător iar §. 398 a legii comerciale face responsabilă întreprinderea de transport (tren, căraș) numai pentru pagubele provenite din pierderea ori vătămarea mărfurilor pe când cele provenite din forța majoră le lasă în sarcina cumpărătorului respective a proprietarului.

(Va urma).

„Reuniunea de conzum și valor. din Năsăud“.

(După o jumătate de an de activitate).

Înainte cu câțiva ani s'a slevat în Năsăud ideia înființării unei „Reuniuni de conzum și valorizare“. Teama și grija de soartea fie-ertatelor reuniuni de soiul acesta, decedate, au făcut ca lumea la toate aceste încercări și iluzii frumoase să dea din cap neincrezătoare și mulți chiar să zeflemizeze aceste porniri izvorite din cea mai curată covingere și din cel mai înalt altruism.

Dar iată că după multe cumpăniri și trăgănări, mulțămită unor oameni de bine și mai energici, se intruchipează cu mare greutate și această reuniune.

Câtă neîncredere, câte nedumeriri, câți profeti răi, cari cobeau a moarte, cu toți cu fiecare ocaziune binevenită căutau să o îngroape înainte de naștere și îi prevesteau o cădere dintre cele mai reușite. Dar apoi la câte bărfele, la câte vorbe mincinoase, la câte șicane a fost expusă până la înființare și de atunci până în ziua de astăzi. Acum însă am eșit deasupra năcazului. Inventarul făcut după o activitate de o jumătate de an și bilanțul publicat în numărul din urmă al „Revistei Economice“, încheiat pe baza acestui inventar, care arată frumosul progres al acestei reuniuni, cu toate pedecile întimpinate mai cu seamă din partea prăvăliilor concurente, a amuțit pe întreaga linie gurile bârfitorilor, și chiar și cei mai pesimiști privesc azi cu încredere progresele acestei întreprinderi și cu toții caută să se grupeze în jurul acestei folositoare instituții.

În împrejurările actuale, când chestia cooperativelor interesează pe toți binevoitorii cauzei românești, cred că fac un bun serviciu, trecând pe scurt în revistă datele mai însemnate ale acestui bilanț, cu atât mai mult, cu cât în direcția aceasta am fost mai în toate încercările fără noroc.

În decursul acestor 6 luni expirate s'a procurat marfă în preț de K 48 463 67 și s'a vândut de K 42,281-39. La facerea inventarului s'a aflat marfă în prăvălie și magazine (în perfectă concordanță cu cartea de marfă), de K 9,943,28 dar pentru a se reduce la adevărata ei valoare conform prețului cu care a fost cumpărată, s'a subtras din prețul ei de mai sus 17% adică suma de K 1 690-36. Venitul brut la marfă ne dă astfel suma de K 2,169 72 la care se mai adaugă suma de K 296 19 ca interese după depunerile proprii. Suma venitelor face astfel K 2,465-91 din care subtrăgând cheltuelile (spese mărunte K 377-89, salare K 1,422— și chirie K 120—) rămâne un venit curat de K 546-02, ceea ce ar corespunde cam la 10% după capitalul fundamental. (Să înțelege că mai întâi s'au subtras din venitul mărfii pozițiile transitoare: dare, chirie și salare neplătite până la data de 20 Octomvrie, ziua în care s'a făcut inventarul și bilanțul și afară de aceea s'a amortizat și din mobilier mai mult de 10%, adică suma de K 204-50). Activa e de K 18,049,15. Capitalul încurs și fonduri circa K 10,000—. Și trebuie să mai luăm în considerare, și împrejurarea, că, mulțămită prea multor pretini, pe cari îi avem, nu am putut căpăta nici până acuma licența de beuturi și nici de sare și tutun deși, după lege reuniunilor de conzum ar trebui să li-se dea acestea la prima cerere. Cu acestea sperăm că întreagă circulația ni-se va dubla.

Din toate aceste date reese că pe lângă o bună conducere și o bună îngrijire reuniunea aceasta de conzum va ajunge cu timpul o fortăreață economică,

cu chemarea de a mijloci întreg negoțul acestui ținut atât de înapoiat în privința comercială. Dar nu atât cifrele de mai sus, care dovedesc frumosul început și și mai frumosul progres al acestei tinere reuniuni, ne face să ne exprimăm bucuria, ci mai mult noua direcțiune, care s'a dat prin înființarea ei pieței de mărfuri de aici. Ajunsesem la un punct extrem, în care starea noastră în ce privește procurarea articlilor de alimente devenise insuportabilă, din cauza cartelării tuturor prăvăliilor jidovești și străine de aici, cari în lipsă de concurență, ne liferau marfă imposibilă de consumat și de folosit, pe bani grei și scumpi. Toate rămășițele și vechiturile, cari nu trebuiau prin alte părți se aduceau aicea și ni-se serveau nouă pe prețuri terifiante, iar noi eram siliți sau să procurăm marfa aceasta scumpă și proastă, sau să ducem foame, sau să alergăm pe la Bistrița, Dej, ori chiar Cluj și cu spese mari să ne procurăm cele trebuincioase. Dar Sâmbetele când jidanii își țineau prescrișul „Șabes"! Tot atâtea zile de post și de rugăciuni pentru aceia, cari nu se îngrijau de cele trebuincioase gurei de Joi ori de Vineri înainte de apusul soarelui.

Din momentul în care s'a înființat consumul însă s'au schimbat împrejurările. Prețul tuturor articlilor s'au redus pe întreagă linia cu câte cel puțin 10% mulți însă chiar și cu 50% și chiar mai mult și afară de aceea ne pune la dispoziție mărfurile cele mai proaspete și de cea mai bună calitate. Dar dacă mai amintim și binele adus ținutului prin procurarea alor vreo 20 vagoane porumb chiar în vremea când i-se simțea mai tare trebuința, reducând astfel prețul porumbului, care aproape în toate părțile era cam 6—7 coroane de miertă, ba chiar și mai mult, unde era concurență, la neînsemnata sumă de 4.80—5 coroane. Și pe lângă aceea consumul ne-a pus la dispoziție porumb de cea mai bună calitate adus din România. Astfel am luat din mâna străinilor un câștig sigur de cel puțin 40—50,000 de coroane, care în urma concurenței a rămas în pungile țăranilor. Pe lângă acestea consumul a ajuns în scurtă vreme, ca să domineze piața Năsăudului cu făina de grâu, care se aduce dela cea mai bună moară din Dobrișin direct și care în urma calității întrece cu mult aproape toate soiurile de făină din țară. Și cu toate că sunt în apropiere mori mari de făină totuși consumul liferează făina din Dobrișin cu mult mai ieftin decât celelalte firme. Pe lună se aduc cel puțin câte 2 vagoane și sperăm ca să aducem și mai multe.

Toate acestea progrese atât de frumoase ale consumului precum și înjgheburile lui sunt de a se mulțumi în special trudei profesorului gimnazial de aici *Emil Domide*, care ca director al consumului și-a pus ca deviză a aduce cauza aceasta atât de însemnată la cel mai bun sfârșit, și care cu abnegațiune s'a pus în serviciul acestei reuniuni necruțând nici timp nici bani numai să poată ieși deasupra greutăților și piedecilor ce au trebuit înlăturate.

E. T.

SITUAȚIUNEA AGRICOLA.

(Recolta.)

În urma timpului din urmă în continuu nefavorabil, s'a văzut ministeriul ungar de agricultură îndemnat să dea un raport special asupra recoltei din acest an, stabilind nouă cifre relative la soiurile mai însemnate de cereale. Iată câteva date mai de interes din acest raport oficial:

După prețuirea din 9 Septembrie a. c. în cele 15 comitate transilvănene se aștepta o recoltă medie la grâu de 6.60 m. m. pe jugărul catastral, în total cca. 4131 mii măști metrice. La prețuirea din 21 Octombrie media scăzuse la 6.21 m. m. deci totalul recoltei se calcula numai cu 3889 mii măști metrice. În țara întreagă media era la 9 Septembrie c. 7.71 și producțiunea totală se evalua la 46.656 mii măști metrice, pe când după prețuirea din 21 Octombrie totalul recoltei de grâu se arată cu 523 mii măști m. mai mic. Că recolta generală a scăzut numai cu atâta — cu tot timpul nefavorabil — aceasta se explică prin împrejurarea ca mai ales pe Șesul cel mare recolta s'a dovedit mai bună decât cum se calculase și bucatele s'au îmblățit la timp potrivit.

La noi în Ardeal în destule locuri a rămas grâul neîmblățit până acum și așa va și rămâne, crescând fiind în stoguri, în urma ploilor celor multe.

Săcară se așteaptă după prețuirea penultimă în Ardeal 649 mii în țara întreagă 13.644 mii, pe când după ultima prețuire în Ardeal este evaluată recolta de secară la 647 mii și în țara întreagă la 13.548 mii măști metrice.

Producțiunea totală de orz în țara întreagă se evaluiază după prețuirea din urmă cu 83 mii măști metrice mai mare. În Ardeal media recoltei de orz s'a ridicat dela 6.46 la 6.53 măști metrice pro jugăr deci dela 692 mii la 699 mii măști metrice.

Ovăs va fi în Ardeal cu 78 și în țara întreagă cu 263 mii măști metrice mai puțin față cu prețuirea penultimă. — Calitatea la toate cele patru soiuri de bucate de mai sus este inferioară celei din anul trecut.

Culesul *porumbului* s'a început prin multe locuri încă înainte de coacere. Rezultatele sunt mai puțin favorabile, decât cum se semnalau în rapoartele anterioare. Față cu prețuirea penultimă se arată o reducere a producțiunii totale de porumb de aproape 2 mil. măști metrice. Media recoltei de porumb în țara întreagă s'a stabilit mai în urmă cu 10.86 m. m. la jugăr, un rezultat acesta, cu care nu se poate lăuda nici un singur comitat din Ardeal!

Cartofi în parte încă acum se scot. Afară de umezeala cea multă le-a mai cauzat stricăciuni însemnate și peronospora etc. așa încât recolta s'a redus dela penultima prețuire încoace cu aproape 1 milion măști metrice în țara întreagă. În Ardeal față cu producțiunea de 4 mil. din anul trecut se așteaptă în anul acesta de-abia 2 mil. măști metrice de cartofi.

Răpita a răsărit bine peste tot locul și se dezvoltă frumos. *Legumăriile* în partea cea mai mare s'au cules și rezultatele sunt mulțămitoare în ce privește cantitatea, dar lasă de dorit în privința calității. *Cănepa* și *inul* în general au dat recolte bunișoare, dar în multe părți nu s'a putut folosi, ba pe alocurea — mai ales prin Ardeal — apele mari au înecat și au dus cu sine cănepa pusă la topit. *Napii de nutreț și de zahăr* au dat o recoltă bună, pe alocurea chiar foarte bună. Cei de zahăr lasă ceva de dorit în pri-

vînța calității și în special a conținutului de zahăr. *Nutrețurile măiestrite* și fânurile ar fi dat recolte multămitoare, dar ploile cele multe au împedecat uscarea și adunarea lor, astfel, că în ce privește cantitatea recolta poate fi luată în general ca bună, dar nu tot astfel și în ce privește calitatea. — Recolta de *poame* e slabă cantitativ și calitativ. Prin unele locuri recolta de mere ar putea fi multămitoare, dar merele nu prea sunt sănătoase și nu se pot ținea timp mai îndelungat.

Jurisdicțiune.

Deciziuni curiale.

Domiciliarea ulterioară a cambiei. În lipsă de stipulațiune contrară cambiul neumplut se poate domicilia ulterior.

(Curia reg. sub Nr. 129/912 dela 4 Septembrie 1912).

*

Prescripțiune. Procesul cambial pornit în contra societății nu întrerupe prescripțiunea și față de membrii societății colective.

(Curia reg. sub Nr. 907/911 dela 28 Maiu 1912).

*

Cercul de competență al agenturei generale. În cazul contractării unei asigurări cu participare la câștig agentura generală a societății de asigurare nu este îndreptățită a lua garanță în privința mărimii câștigului.

(Curia reg. sub Nr. 668/911 dela 16 Februar 1912).

*

Asigurarea în contra accidentelor. La asigurarea în contra accidentelor nu este suficientă vederea vătămării corporale, ci trebuie dovedită și aceea, că vătămarea corporală a provenit prin un accident.

(Curia reg. sub Nr. 1047/1911 dela 5 Iunie 1912).

*

Reactivare în cursul lichidațiunii. Tabla reg. din Budapesta a adus nu de mult sub Nr. 937/912 o deciziune interesantă din punctul de vedere al dreptului acționar. Cazul este următorul: Comitetul de lichidare al unei societăți pe acții în lichidare a convocat o adunare generală extraordinară a societății, care, la propunerea lichidatorilor a hotărât să nu se mai continue lichidarea, ci societatea să se reactiveze, să-și continue activitatea ca societate nouă.

Tabla reg. din Budapesta n'a recunoscut validitatea acestei hotăriri a adunării generale, cu motivarea, că după-ce societatea s'a dizolvat în sensul § 201 al legii com. prin concluzul adunării generale, reactivarea nu are loc prin o nouă hotărâre a adunării generale, ci societatea, dacă voiește să curme lichidarea și să-și continue activitatea, trebuie să se constituie din nou, ca o societate nouă, independentă, cu observarea tuturor formalităților cerute de lege.

*

Dreptul de pâră al membrului eschis din însoțire. Membrul eschis dintr'o însoțire este îndreptățit a ataca pe cale judecătorească deciziunea de eschidere.

(Curia reg. sub Nr. 759/V dela 1 Maiu 1912).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 9 Noembrie 1912.

Nesiguranta situațiunii politice generale a ținut *piețele internaționale de bani* până cătră sfârșitul săptămânii acestea în cea mai mare încordare și a făcut să se simtă tot mai intensiv lipsa de bani. Se așteptă aproape cu siguranță noui urcări a etalonului oficial la băncile mari de comisiune. Expozeul ministrului de externe austro-ungar din zilele acestea și în legătură cu acela s'vonurile întemeiate ale unei apropiate împăcări în Balcani, precum și alegerea de prezident terminată din Statele unite au contribuit în bună parte și la ameliorarea situațiunii financiare generale. Numai Banca Franței și-a ridicat etalonul dela 3½ la 4% pe când la London nu s'a făcut nici o schimbare. Banca imperială germană de asemenea stă încă în așteptare. Discontul privat e la Paris egal cu rata oficială, ca și la London. La Berlin discontul privat este de 4¾%.

Piața internă de bani nu arată o schimbare mai însemnată a situațiunii. Mișcare puțină și lipsă de bani, lipsind orice oferte streine. Cu toate acestea nici Banca de emisiune nu este din cale afară asediată cu cambii.

Discontul privat este în Pesta 5⅝ iar în Viena 5⅜%.

Banca națională a României și-a ridicat etalonul oficial cu 1% întreg dela 5 la 6%.

INVĂȚĂMÂNT.

Academie comercială în România. Precum cetim în ziarele de dincolo, ministrul român de industrie și comerț N. Xenopol a luat inițiativa înființării unei Academii comerciale în București după modelul celor din țările apusene.

Ministrul a numit în acest scop o comisie dintre cei mai de seamă bărbați ai învățământului comercial teoretic și practic din Capitală. Aceasta comisie va avea să studieze afacerea și să facă propuneri concrete ministrului. Vom aduce și noi amănunte la timpul său.

CRONICA.

Sărbătorile catolice și legea comercială. Precum se știe Papa a redus în măsură însemnată sărbătorile bisericii apusene și cu 1 Ianuarie 1913 ziua a doua de Crăciun, de Paști și de Rusalii, mai departe Joia verde, Sfântul Ștefan, și mai multe zile de Sfinte Mării vor încetă a mai fi zile de sărbătoare. Dispoziția aceasta salutară a Papei și care ar fi de dorit să fie imitată în măsură cât mai extinsă și de capii bisericilor orientale, știut fiind cât de numeroase prilejuri de trândăvire și de petrecere păgubitoare, prin birturi are d. e. și poporul nostru în mulții sfinți, mari, mici și mai măruntei, pe cari îi serbează — interesează de aproape și pe bănci și în general cercurile comerciale.

Legea comercială, §. 103 adecă dispune următoarele:

„Dacă scadența cambiei cade pe o zi de Duminică sau pe o altă sărbătoare după calendarul gregorian, plata se poate pretinde numai în cea mai apropiată zi de lucru“.

Aceasta dispoziție a legii are valoare și pentru ridicarea protestului.

Se naște acum următoarea întrebare: dacă scadența cambiei cade pe una din zilele de sărbătoare suprimate acum prin ordin papal, se poate pretinde plata resp. se poate ridica protestul deja în aceeași zi?

Legislația, care a creat legea cambială din anul 1876, de sine înțeles, a avut în vedere calendarul gregorian resp. sărbătorile de pe atunci și deoarece cu începere dela 1 Ianuarie 1913 opt din aceste sărbători încetează, se va naște îndoială, că, în urma decizunii papale, cum va fi a se aplica în viitor §-ul 103 al legii cambiale.

Chestiunea se complică cu atât mai mult, cu cât protestanții, cari asemenea au primit calendarul gregorian și țin trei din sărbătorile acum suprimate, anume a doua zi de Crăciun, de Paști și de Rusalii, nu voiesc să știe de suprimarea acestor trei sărbători și astfel acestea vor fi figură și în viitor în calendarul gregorian ca sărbători, deși nu ca sărbători catolice. Legea cambială de altă parte nu amintește de sărbători catolice, ci de sărbători după calendarul gregorian, de unde ar urma, că amintitele trei zile vor fi a se considera și pentru viitor ca zile, în cari nici plată nu se poate pretinde și nici protest nu se poate ridica. Curioasă este situația și în ziua Sfântului Ștefan, a patronului patriei noastre. Pentru ziua aceasta — singura dintre sărbători — legislația, precum se știe, a decretat repauzul duminical. Prăvăliile vor rămâne deci și în viitor închise în aceasta zi. Cum va putea acum pretinde în ziua aceasta vre-o bancă, vre-o casă de păstrare sau vr'un comerciant plata cambiei aflătoare în portofoliul lor, când prăvăliile sunt închise, țin sărbătoare.

Din toate acestea rezultă, că chestiile de mai sus reclamează o urgentă regulare din partea factorilor competenți și cel-ce le-a sulevat mai întâi în publicitate — un notar public din Lipova, în „M. P.“ — a făcut un bun serviciu cercurilor interesate.

Regularea va urma — probabil — în forma unei deciziuni curiale sau pe calea unei ordinațiuni ministeriale, după-ce între actualele stări parlamentare de o rezolvare pe cale legislativă în timp apropiat puțină speranță este.

Averea și datoriile Ungariei. Conform dării de seamă asupra finanțelor statului ungar în 1911, datoriile Ungariei la finele anului 1911 s'au cifrat cu K 5 406.957,644. Pasivele totale se cifrează cu K 6,390 863,682, față de cari activele se urcă la K 8,855.385 897, astfel că averea curată a statului ungar a fost la 31 Decembrie 1911 de K 2,464.522,214.

Monetizare în anul 1913. Conform bugetului ultim al ministrului de finanțe, în anul viitor, 1913, se vor bate următoarele monete:

	bucăți	
Piese à K 20 aur	512.500 =	K 10.250,000
„ „ „ 10 „	200.000 =	„ 2.000,000
„ „ „ 2 argint	2.500 000 =	„ 5.000 000
„ „ „ 1 „	2.500,000 =	„ 2.500,000

Monetele de aur se vor bate din aurul răsкупărat din minele de aur, iar cele de argint à K 2 și K 1 din cele K 3.750,000 buc. monete à fl 1 argint răsкупărate dela „Banca Austro-Ungară“.

Din monetele în valută de coroane scoase din circulație se vor bate în anul 1913:

20,000	piese de aur	à K 20
2,000	„ „	„ „ 10
10,000	„ „ argint	„ „ 5
100.000	„ „	„ „ 1
100 000	„ „ nichel	„ 20 fileri
50 000	„ „	„ 10 „
1.000.000	„ „ aramă	„ 2 „
100.000	„ „	„ 1 „

Sumar.

O chestie de meditat. — Asigurări în judicatura ungară. — Reuniunea de consum și valorizare din Năsăud. — *Jurisdicțiune:* Domicilierea ulterioară a cambiei, Prescripțiune, Cercul de competențe al agenturii generale, Asigurarea în contra accidentelor, Reactivarea în cursul lichidațiunii, Dreptul de pără al membrului eschis din însoțire. — *Situațiunea agricolă:* Recolta. — *Invățământ:* Academia comercială în România. — *Cronică:* Sărbătorile catolice și legea comercială, Averea și datoriile Ungariei, Monetizarea în anul 1913.

Depozit românesc

de piane și armoniuri în Sibiiu.

Piane și pianine, din cele mai bune fabrici se pot procura cu prețuri foarte moderate la

Timotei Popovici,

profesor de muzică.

Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 7 etajul I.

Următoarele cărți se pot procura dela

Librăria CIURCU, Brașov,
precum și dela orice librărie.

I. C. PANȚU:

- Introducere în contabilitate și contabilitatea în partidă simplă, 8° mare, I—VIII + 213 pag. Cor. 3.—
- Știința conturilor sau Contabilitatea în partidă dublă, scrisă și explicată pe baza teoriei actuale materialiste, 8° mare, I—VIII + 324 pag. „ 4.—
- Al doilea capitol din contabilitatea dublă. Ata-ceri de bancă, 8° mare, 70 pag. „ 1.—
- Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente. Ediția a doua, prelucrată și completată, 8° mare, I—IX + 160 pag. „ 3.—
- Curs complet de corespondență comercială, cu explicarea termenilor comerciali. Ediția a treia prelucrată și augmentată, 8° mare, I—X + 344 pag. „ 3-50
- Puncte nouă de vedere la calcularea conturilor curente, 8° mare 28 pag. „ 0-60
- Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni, octav mare 70 pag. „ 1-20

„MARAMURĂȘANA“

instituit de credit și de economii societate pe acții în

Sigetul-Marmației.

Domnii acționari, proprietarii acțiilor induse în registrul acționarilor dela instituit sub Nrii 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 615, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 796, 797, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1542, 1543, 1557, 1609, 1611, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1653, 1660, 1788, 1793, 2154, 2155, 2156, 2157, 1258, 9159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2188, 2189, sunt rugați, ca în decurs de 6 săptămâni dela publicarea prezentă, să-și achite restanțele căci altcum subsemnata direcțiune va anula acțiunile, vânzându-le mai departe, iar sumele plătite vor trece la fondul de rezervă al instituitului.

Sigetul-Marmației, la 24 Octomvrie

3-3

Direcțiunea instituitului de credit și econ. „MARAMURĂȘANA“.

„Banca gen. de asigurare“ Sibiu.**CONCURS.**

Doi practicanți de contabilitate se primesc imediat la „Banca generală de asigurare“, din Sibiu.

Rezerințe:

1. Să aibă cunoștințe teoretice și practice de contabilitate și scrisoare frumoasă;
2. Să cunoască în vorbit și scris pe lângă limba română cel puțin încă limba maghiară, sau germană;
3. Cei cu aptitudini speciale de matematici (algebră) vor fi preferați.

Cererile pe — lângă indicarea condițiilor — au să se înainteze direcțiunii Băncii generale de asigurare din Sibiu (Nagyszeben) cel mult până la 15 Noemvrie a. c.

Direcțiunea.

A V I Z.

Adunarea generală ordinară a instituitului de credit și economii „BIHOREANA“ societate pe acții, ținută în Oradea-Mare (Nagyvárad) la 14 Martie 1912 a decis cu unanimitate fuzionarea instituitului cu ARINA inst. de credit și economii societate pe acții în Carăi (Nagykároly) respective contopirea numelui instituit în instituitul de credit și economii „BIHOREANA“.

În urma acestui concluz al adunării noastre generale, conform dispoziției §§-lor 20, respective 202, ai legii comerciale se încunoștințează toți creditorii instituitului de credit și economii „ARINA“, ca în res-timp de 6 luni dela ziua publicării a treia oară a acestui aviz au să-și insinue pretensiunile lor față de instituitul de credit „ARINA“, instituitului de credit și economii „BIHOREANA“, care conform condițiilor fuzionării primește toate activele și pasivele numelui instituit.

Oradea-mare, la 26 Octomvrie 1912.

2-3

Direcțiunea
instituitului de credit și econom.
„BIHOREANA“.**„FORTUNA“**

instituit de cred. și econ. soc. pe acții în Rodna veche.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai instituitului de credit și economii, societate pe acții „FORTUNA“ sunt invitați în sensul §-lui 21 din statutele instituitului la

adunarea generală extraordinară,

care se va ține în 27 Noemvrie 1912 la 3 oare p. m. în localitatea instituitului.

Dacă din lipsa voturilor nu se va putea ține adunarea la terminul de sus, prin aceasta se convoacă la o altă adunare generală extraordinară tot în acelaș local pe 5 Decemvrie 1912 la 3 ore p. m.

Obiectele:

1. Alegerea președintelui ad-hoc.
2. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.
3. Intregirea și rectificarea protocolului adunării generale din anul 1912 precum și a raportului comitetului de supraveghiere tot din acest an, conform decizului tribunalului reg. din Bistrița Nr. 3515 ex 1912.
4. Propuneri referitor la ridicarea capitalului acționar, ori la fuzionarea cu o altă bancă.

Rodna-veche, la 27 Octomvrie 1912.

Direcțiunea.

„FĂGETANA“

instituit de credit și de econ., soc. pe acții în Făget.

CONCURS.

Se publică concurs pentru un post de practicanț, la instituitul de credit, „Făgetana“ în Făcsád. Salar anual 960 coroane.

1-3

Direcțiunea.